 Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Confederation

Federal Department of Economic Affairs,
Education and Research EAER
State Secretariat for Economic Affairs SECO



USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE




ГО «СПІЛКА СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ УКРАЇНИ»

СІЛЬСЬКИЙ ЗЕЛЕНИЙ ТУРИЗМ – ВІД РОЗ'ЄДНАНИХ САДИБ ДО ТЕРИТОРІАЛЬНИХ КЛАСТЕРІВ



www.greentour.com.ua



 Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Confederation

Federal Department of Economic Affairs,
Education and Research EAER
State Secretariat for Economic Affairs SECO



USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE



Діяльність стала можливою завдяки ширій підтримці американського народу, наданій через проєкт Агентства США з міжнародного розвитку (USAID) «Агросільрозвиток». Думки авторів не обов'язково відображають офіційну точку зору USAID або Уряду Сполучених Штатів Америки.

Створення цієї публікації стало можливим завдяки підтримці проєкту ПРООН «Зміцнення бізнес-об'єднань малих і середніх підприємств», який реалізується за фінансової підтримки Державного секретаріату Швейцарії з економічних питань (SECO). Вона представляє погляди авторів та в жодному разі не є зобов'язанням та не висловлює офіційну позицію чи погляди ПРООН, інших агенцій ООН чи Швейцарської Конфедерації.

Брошура видана в межах проєкту «Сільський зелений туризм – від роз'єднаних садиб до територіальних кластерів», який реалізується за підтримки Проєкту «Програма підтримки аграрного і сільського розвитку» («Агросільрозвиток»), що фінансується Агентством США з міжнародного розвитку (USAID).

Автори-упорядники:



Володимир ВАСИЛЬЄВ,
голова правління Спілки
СЗТ України



Михайло РУТИНСЬКИЙ,
доцент кафедри туризму
Львівського національного
університету імені Івана
Франка, к.георг.н.



Олена ГАФУРОВА,
професор кафедри аграрного,
земельного та екологічного
права НУБіП України, д.ю.н.,
член правління Спілки
СЗТ України



Тетяна ШПЕНИК,
здобувач кафедри
економіки підприємства,
Ужгородський національний
університет, член Спілки
СЗТ України



Юрій ЗІНЬКО,
старший викладач кафедри
туризму Львівського
національного університету
імені Івана Франка, член
правління Спілки СЗТ України



Рецензент:
Михайло ТОВТ,
ст.н.с. Інституту держави
і права ім. В.М. Корецького
НАН України, к.ю.н., почесний
голова СЗТ України

ЗМІСТ

Шановні друзі, члени Спілки
сільського зеленого туризму України! 2

Веб-система Спілки сільського зеленого туризму України
як інструмент ефективної взаємодії власників об'єктів
розміщення та туристів 4

Правові засади здійснення діяльності у сфері
сільського зеленого туризму власниками особистих
селянських та сімейних фермерських господарств 8

Стандарти сільського зеленого туризму України.
Програма категоризації «Українська гостинна садиба» 24

Удосконалення освітнього забезпечення підготовки
робітників та фахівців та викладання курсів
з сільського зеленого туризму 36

Кластерні ініціативи з сільського туризму 40

в Карпатському регіоні:

Етнографічно-екологічний кластер
«Бойківські газди» 40

Агрокотуристичний кластер
«Гостинна бойківська Долинщина» 49

на південному заході Одеської області:

Яка мета агро-еколого-рекреаційного кластеру
«Фрумушика-Нова»? 54

Про форму захисту членів
Спілки СЗТ України та її символіку 56

ШАНОВНІ ДРУЗИ, ЧЛЕНИ СПІЛКИ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ УКРАЇНИ!

Останні два десятиліття ми зверталися до всіх, хто живе в мальовничому українському селі, веде особисте селянське або фермерське господарство, має просторий будинок, а навколо нього чудові краєвиди, замислитися над тим, яким чином покращити своє фінансове становище та долучитися до надання послуг у сфері сільського зеленого туризму.

За цей час в Україні зусиллями Спілки СЗТ України, органів влади, громадських організацій за підтримки міжнародних фондів сформувався ринок пропозицій відпочинку в селі, є попит на гостинність сільського населення, на ознайомлення з історико-культурною спадщиною, традиціями та ремеслами. Сучасні економічні умови сприяють збільшенню кількості міських мешканців, які мають бажання і фінансову спроможність скористатися послугою сільського зеленого туризму. З іншого боку, долучитися до формування національного ринку послуг сільського зеленого туризму пробує дедалі більше родин індивідуальних селянських господарств.

Конкуренція між окремими надавачами послуг (власниками садиб, виробниками сільськогосподарської продукції), відсутність взаємодії між органами влади та їхніми інституціями, бізнесом, наукою та освітою, брак мотивації та скоординованості зусиль, низька інформованість та рівень знань є перепонами економічного розвитку місцевої громади, раціонального використання та збереження місцевих ресурсів, залучення інвестицій, підвищення конкурентоспроможності, узгодження тактики і стратегії поступу, упровадження маркетингових та рекламних заходів, просування агротуристичного бренду регіону і, головне, стабільному функціонуванню виробників продукції та надавачів послуг.

З огляду на це, ми звертаємося до всіх, кому небайдужа доля сільського туризму України, з рекомендаціями розглянути пер-

спективи зростання конкурентоспроможності ваших приватних господарств і сільських громад крізь призму кластерів. Адже саме кластери дають змогу об'єднувати надавачів різноманітних послуг, владу та освіту для отримання взаємовигідного результату, який є більшим за суму його частин.

У свою чергу, Спілка сільського зеленого туризму України змінює пріоритети та цінності:

- пріоритетом стає робота з членом організації – власником особистого селянського або фермерського господарства, об'єкта розміщення або сфери послуг у селі. Переконані: кількість прихильників відпочинку у селі в гостях у сертифікованих членів Спілки невпинно зростатиме;
- змінюємо наші стратегії, пріоритетною стає політика впровадження гарантованих та якісних послуг у сфері сільського туризму відповідно до стандартів «Категоризація у сфері сільського зеленого туризму. Загальні вимоги» та «Категоризація у сфері сільського зеленого туризму. Вимоги до інспекцій та інспекторів», що ґрунтуються на чинних державних та європейських стандартах, спрощують процедуру здійснення категоризації;
- ми залишаємо за собою роль лобіста ваших інтересів, дбати про спрощення доступу до знань, популяризувати історії успіху та моделі ефективного агротуристичного газдування, а також – право надання споживачу достовірної, якісної та гарантованої послуги через Інтернет-платформу «Українські гостинні садиби» (www.greentour.com.ua).

Загалом майже кожен з вас має досвід приймання гостей та виробництва сільськогосподарської продукції. Проте цього недостатньо для створення конкурентної пропозиції на ринку послуг. У цій брошурі ми пропонуємо довідатися про найінноваційніші аспекти роз-витку сільського зеленого туризму, аби в подальшому особисто долучитися до проектів кластерної взає-модії задля сталого розвитку Вашого домогосподарства і добробуту всіх тих, кого об'єднує українська Спілка СЗТ.

*Щастя Вам!
Команда Спілки СЗТ України*

ВЕБ-СИСТЕМА СПІЛКИ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ УКРАЇНИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЕФЕКТИВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ВЛАСНИКІВ ОБ'ЄКТІВ РОЗМІЩЕННЯ ТА ТУРИСТІВ

Ми раді
представити
новий сайт
Спілки сільського
зеленого туризму
України (Спілки
СЗТ України)
з оновленим
змістом,
персональним
кабінетом
власників
садиб, мережею
«Українська
гостинна садиба»
та поліпшеним
пошуком.



Ми намагалися зробити все, щоб постійні клієнти та прихильники відпочинку в селі, які вперше відвідали сайт, могли просто й оперативно відшукати необхідну інформацію, ознайомитися з повним переліком садиб, а також мали змогу швидко та в зручний спосіб зв'язатись з господарем садиби і затратити на це мінімальну кількість часу.

На новому сайті приділено більше уваги презентації й популяризації пропозицій сільського зеленого туризму, блокам консультативної інформації для підвищення рівня обізнаності споживачів і сільського населення, блокам поширення інформації щодо відпочинку в українському селі, про історичні, природні, етнографічні, культурно-пізнавальні можливості проведення дозвілля у сільській місцевості.

В публічному просторі з'явиться більше інформації про команду Співки СЗТ України, її внутрішню політику, проектні пропозиції, послуги та звітність.

Мережа «Українська гостинна садиба» надає можливість:

- **власникам садиб** – розмістити інформацію про умови проживання та доступний перелік послуг, якими можуть скористатися туристи;
- **туристам** – надати можливість вибору місця для проживання та відпочинку, ідентифікувати власника об'єкта розміщення та вибрати гарантований рівень послуг;
- **Співці СЗТ України** – отримати ресурс, що об'єднає інтереси власників садиб та туристів, сприяти розвитку ідей сільського зеленого туризму, здійснювати промоції для українців та іноземних громадян.

Веб-система Співки сільського зеленого туризму України:

- є унікальним інструментом ефективної взаємодії власників об'єктів розміщення та туристів;
- ресурс надає можливість розміщення інформації, необхідної для створення бази даних власників садиб та туристів, створення туристам привабливої, якісної та гарантованої пропозиції при виборі відпочинку в українському селі, допомагає господарям садиб досягти довгострокового розвитку;

Можливості:

- **облік і ведення реєстру членів Спілки.** Швидкий доступ до актуальної інформації відносно членства у Спілці сільсько-го зеленому туризму України, про сертифікат «Українська гостинна садиба», терміни його дії;
- **персональні кабінети власників об'єктів розміщень.** Можливість реєстрації користувачів та подальший доступ зареєстрованого користувача на закриту сторінку для спілкування з модератором сайту, командою Спілки СЗТ України та клієнтами;
- **гаряча телефонна лінія та менеджер сайту.** Можливість отримати консультації та поради;
- **реklamний слайдер.** Розмістити інформацію про заходи та події, які відбуваються у різних регіонах країни;
- **універсальність методів комунікацій.** Система комунікації надає змогу зберігати історію замовлень кожного клієнта, генерує автоматичні e-mail розсилки господарям садиб замовлень з датами заселення та кількістю осіб, дозволяє інтегрувати в їх профіль широкий спектр онлайн інструментів комунікації, а саме такі розповсюджені месенджери, як WhatsApp, Viber, Facebook Messenger, Skype, Google Hangouts. Це уможливило максимально скоротити в часі процес взаємодії господаря та клієнта, не упустити важливих деталей, підвищити рівень сервісу та обслуговування;
- **зручна мобільна версія веб-системи.** Технологія дії сайту орієнтована й на користувачів мобільних телефонів, яка автоматично адаптує дизайн сайту до розміру використовуваного екрану телефонів, планшетів тощо.
- **мова.** Сайт доступний англійською та українською мовами.

У подальших перспективах модернізації веб-системи заплановано розробку взаємодії між туристами, а саме, фотофорум вражень та блог.

ПРАВОВІ ЗАСАДИ ЗДІЙСНЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ У СФЕРІ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ ВЛАСНИКАМИ ОСОБИСТИХ СЕЛЯНСЬКИХ ТА СІМЕЙНИХ ФЕРМЕРСЬКИХ ГОСПОДАРСТВ



Яким законодавством регулюється діяльність у сфері сільського зеленого туризму (СЗТ)?

Поняття «сільський зелений туризм» уперше в законодавстві застосували в Законі України від 15 травня 2003 р. «Про особисте селянське господарство», що дало правові підстави вести діалог про несприятливий характер діяльності у сфері СЗТ та сприяло її подальшому розвитку саме на базі таких господарств.

Окремі аспекти цієї діяльності регулюються Цивільним, Господарським, Податковим, Сімейним кодексами України, Законами України від 15 вересня 1995 р. «Про туризм», від 5 липня 2012 р. «Про зайнятість населення», від 17 червня 2004 р. «Про сільськогосподарську дорадчу діяльність», від 19 червня 2003 р. «Про фермерське господарство», від 15 травня 2003 р. «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань», від 12 травня 1991 р. «Про захист прав споживачів», від 23 грудня 1997 р. «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів», Постановою Кабінету Міністрів України від 15 березня 2006 р. №297 «Про затвердження порядку надання послуг з тимчасового розміщення (проживання)», Наказами Державного департаменту ветеринарної медицини України від 21 березня 2002 р. №17 «Про затвердження ветеринарних та санітарних вимог до особистих селянських господарств – виробників сирого товарного молока», Міністерства аграрної політики України від 19 грудня 2006 р.

№100 «Про затвердження ветеринарно-санітарних вимог утримання птиці в особистих селянських господарствах», від 14 січня 2004 р. №4 «Про затвердження ветеринарно-санітарних правил для боєнь, забійно-санітарних пунктів господарств та подвірного забою тварин» та іншими нормативно-правовими актами.



Які особи можуть надавати послуги у сфері сільського зеленого туризму?

Законодавством України передбачено, що послуги у сфері СЗТ можуть надаватися на базі майна особистих селянських господарств. Крім того, здійснювати таку діяльність можуть особи, які ведуть фермерські господарства, отримали земельні ділянки для будівництва та обслуговування житлового будинку й господарських будівель (присадибна ділянка), а також індивідуального дачного будівництва і садівництва.



Що представляє собою особисте селянське (ОСГ) та сімейне фермерське (СФГ) господарство?

ОСГ – це господарська діяльність, яка проводиться без створення юридичної особи фізичною особою індивідуально або особами, які перебувають у сімейних чи родинних відносинах і спільно проживають, з метою задоволення особистих потреб шляхом виробництва, переробки і споживання сільськогосподарської продукції, реалізації її надлишків та надання послуг з використанням майна такого господарства, у т. ч. й у сфері сільського зеленого туризму.

СФГ – форма підприємницької діяльності громадян – членів однієї сім'ї, які виявили бажання виробляти товарну сільськогосподарську продукцію, здійснювати її переробку та реалізацію з метою отримання прибутку на земельних ділянках, наданих їм у власність та/або користування, у т.ч. в оренду, для ведення фермерського господарства, товарного сільськогосподарського виробництва, ОСГ.

СФГ може бути двох видів:

- 1) СФГ зі статусом юридичної особи (якщо в його підприємницькій діяльності використовується праця членів такого господарства, якими є виключно члени однієї сім'ї);
- 2) СФГ без статусу юридичної особи, організоване на основі діяльності фізичної особи-підприємця (за аналогічних умов). Таке господарство організовується фізичною особою-підприємцем самостійно або спільно із членами його сім'ї на підставі договору про створення СФГ. Його головою є член сім'ї, зареєстрований як фізична особа-підприємець і визначений зазначеним договором.



Що необхідно знати у процесі організації діяльності у сфері СЗТ

1. Чи підлягають державній реєстрації власники ОСГ та СФГ, які надають послуги у сфері СЗТ?

Власники ОСГ не підлягають державній реєстрації як суб'єкти підприємницької діяльності за умови:

- надання послуг виключно з використанням майна такого господарства;
- надання послуг без використання найманої праці;
- розміщення туристів здійснюється у житлових будинках, в яких проживають самі господарі.

СФГ підлягає державній реєстрації як юридична особа. При створенні СФГ без статусу юридичної особи, голова цього господарства підлягає державній реєстрації як фізична особа-підприємець.

Слід враховувати, що фермерське господарство підлягає державній реєстрації за умови набуття громадянином України, або кількома громадянами України, які виявили бажання його створити, права власності або користування земельною ділянкою.

2. Які послуги можуть надавати члени ОСГ та СФГ у сфері СЗТ?

Це послуги з тимчасового розміщення (проживання) туристів, тобто діяльність з надання місця для ночівлі у засобі розміщення за плату; послуги з обслуговування житлового приміщення, харчування, збереження майна і багажу гостя; послуги розважально-пізнавального характеру (з організації дозвілля й заходів, пов'язаних із місцевими звичаями і традиціями гостинності) тощо.

3. Чи підлягає ліцензуванню діяльність у сфері СЗТ?

Послуги у сфері СЗТ, включаючи тимчасове розміщення туристів, їх харчування тощо, не потребують ліцензування. Ліцензуванню в галузі туризму підлягає виключно туроператорська діяльність.

У разі здійснення туристичного супроводу необхідним є отримання відповідного дозволу. Такий дозвіл повинні мати: гіди-перекладачі, екскурсуводи, спортивні інструктори, провідники та інші фахівці туристичного супроводу.

4. Чи передбачена законодавством необхідність сертифікації послуг у сфері СЗТ?

Присвоєння відповідної категорії якості та рівня обслуговування об'єктам туристичної інфраструктури (об'єктам, призначеним для надання послуг з розміщення туристів, закладам харчування, тощо) здійснюється за результатами виключно добровільної сертифікації таких послуг.

Послуги, що надаються на базі майна ОСГ, сертифікації не підлягають.

5. Які вимоги передбачені законодавством для індивідуальних засобів розміщення?

Індивідуальні засоби розміщення – житло, в якому за плату або безоплатно надається обмежена кількість місць (менш як 30). У такому засобі одиниці розміщення (кімнати, житло) повинні бути відокремлені одна від одної.

Таким чином, туристам надаються послуги з розміщення у житлових будинках (як правило садибного типу), в яких проживають самі господарі.

Житловий будинок садибного типу – житловий будинок, розташований на окремій земельній ділянці, який складається із житлових та допоміжних (нежитлових) приміщень. Розміри індивідуальних житлових і господарських споруд на селі не обмежуються. Крім того, послуги з розміщення туристів можуть надаватися і на базі **відокремленої фермерської садиби** – земельної ділянки разом з розташованими на ній житловим будинком, господарсько-побутовими будівлями, наземними і підземними комунікаціями, багаторічними насадженнями, яка знаходиться за межами населеного пункту.

Слід зазначити, що житлові будинки садибного типу та інше житло, яке використовується для надання послуг з тимчасового розміщення, має відповідати: вимогам державних будівельних норм під час проектування та будування; вимогам безпеки технічної експлуатації будинків, споруд і устаткування, встановленим нормативними документами; вимогам, що гарантують особисту безпеку туристів і збереженість їхнього майна.

З метою підвищення якості та безпеки послуг у сфері СЗТ, сприяння споживачам у свідомому виборі туристичних послуг, ГО «Спілка сприяння розвитку сільського зеленого туризму в Україні» згідно з Програмою добровільної категоризації «Українська гостинна садиба», здійснює присвоєння засобам розміщення однієї з чотирьох відповідних категорій.

6. Який розмір земельної ділянки надається для ведення ОСГ та СФГ?

Для ведення ОСГ використовують земельні ділянки розміром не більше 2,0 гектара, передані фізичним особам у власність або оренду. Зважаючи на те, що суб'єктом права на земельну ділянку є фізична особа, а не сім'я, домогосподарство тощо, кожний з членів ОСГ має право на набуття земельної ділянки для ведення ОСГ на праві власності у розмірі до 2-х га.

Для ведення СФГ використовуються земельні ділянки, що належать громадянам – членам господарства на праві приватної власності, а також передані їм на умовах оренди.

Члени СФГ мають право на одержання безоплатно у власність із земель державної і комунальної власності земельні ділянки у розмірі земельної частки (паю).

Розмір земельної ділянки може бути збільшений у разі отримання в натурі (на місцевості) земельної частки (паю) та її спадкування членами зазначених господарств відповідно до закону.

Що ж стосується використання земельної ділянки на умовах оренди, то розмір останньої законодавством не обмежується.

7. Чи є необхідним укладати договори на готельне обслуговування, якщо послуги з розміщення туристів надаються у житлових будинках, в яких проживають самі господарі?

За договором на готельне обслуговування, одна сторона (суб'єкт, що надає послуги з розміщення) зобов'язується за дорученням іншої сторони (проживаючого) надати послуги по тимчасовому проживанню (ночівлі) у спеціально обладнаному жилому приміщенні (номері), виконати або організувати виконання інших визначених договором послуг, пов'язаних з тимчасовим проживанням, а проживаючий зобов'язується сплатити за ці послуги встановлену плату. Враховуючи те, що при розміщенні туристів у житлових будинках, в яких проживають самі господарі, та діяльність власників ОСГ і СФГ у цій сфері є для них не основною, укладення саме такого договору не вимагається.

У даному випадку доцільно укладати **договори про надання послуг з тимчасового розміщення туристів**. Вони, як правило, мають письмову форму. Причому, слід врахувати, що правочини фізичних осіб між собою (у даному випадку власника ОСГ і туриста) на суму, що перевищує у двадцять і більше разів розмір неоподаткованого мінімуму доходів громадян, тобто 340 грн., завжди вчиняються у письмовій формі.

Договір вважається таким, що вчинений у письмовій формі, якщо його зміст зафіксований в одному або кількох документах, у листах, телеграмах, якими обмінялися сторони, а також якщо воля сторін виражена за допомогою телетайпного, електронного або іншого технічного засобу зв'язку. Такий договір можна вважати укладеним з моменту отримання підтвердження особи, яка надає послуги з розміщення (виконавця), про прийняття замовлення та вказівки можливого початку надання такого обслуговування з визначеного часу.

8. Які вимоги передбачені законодавством для надання послуг з харчування туристів членами ОСГ та СФГ?

Члени ОСГ та СФГ мають право реалізовувати вироблену сільськогосподарську продукцію туристам. Крім того, надавати послуги з харчування або створювати умови для самостійного готування їжі переважно із продуктів таких господарств. При цьому вони зобов'язані дотримуватися чинних нормативів щодо якості та безпечності харчової продукції, санітарних, екологічних та інших вимог згідно із законодавством (зокрема ветеринарно-санітарних правил утримання птиці, подвірного забою тварин, ветеринарно-санітарних вимог до виробників сирого товарного молока; державних санітарних норм до питної води, призначеної для споживання людиною тощо).

9. Які податки зобов'язані сплачувати власники ОСГ та СФГ, організовані на основі діяльності фізичної особи-підприємця?

9.1. Фізичні особи – власники ОСГ, які здійснюють діяльність у сфері СЗТ, оподатковуються податком з доходів фізичних осіб. При визначенні бази оподаткування враховуються всі доходи платника податку, отримані ним як у грошовій, так і негрошовій формах. Ставка податку становить **18 відсотків** бази оподаткування.

До загального місячного (річного) оподатковуваного доходу платника податку **не включаються** доходи, отримані від продажу власної сільськогосподарської продукції, що вирощена, відгодована, виловлена, зібрана, виготовлена, вироблена, оброблена та/або перероблена безпосередньо фізичною особою на земельній ділянці, наданій їй для ведення ОСГ, розмір якої не перевищує 2 га. Крім того, при продажу власної продукції тваринництва, отриманий дохід не оподатковується, якщо його сума сукупно за рік не перевищує 50 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного (податкового) року.

Зазначені особи також є платниками **земельного податку**.

Ставка податку за земельні ділянки сільськогосподарських угідь має становити **не більше 1 відсотка від їх нормативної грошової оцінки**. Органи місцевого самоврядування до 25 груд-

ня року, що передує звітному, подають відповідному контролюючому органу за місцезнаходженням земельної ділянки рішення щодо ставок земельного податку та наданих пільг з його сплати.

Пільги щодо сплати земельного податку можуть застосовуватися до власників ОСГ, площа земельної ділянки якого становить не більше 2 га.

Від сплати податку звільняються: інваліди першої і другої групи; фізичні особи, які виховують трьох і більше дітей віком до 18 років; пенсіонери (за віком); ветерани війни та особи, на яких поширюється дія Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»; фізичні особи, визнані законом особами, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи. Також від сплати податку звільняються на період дії єдиного податку четвертої групи власники земельних ділянок, земельних часток (паїв) та землекористувачі за умови передачі земельних ділянок та земельних часток (паїв) в оренду платнику єдиного податку четвертої групи.

9.2. На сьогоднішній день, СФГ, організовані на основі діяльності фізичної особи-підприємця, **не можуть** застосовувати єдиний податок для платників 4 групи, оскільки не відносяться податковим законодавством до сільськогосподарських товаровиробників. Відповідно, такі господарства мають оподатковуватися в порядку, передбаченому для фізичних осіб-підприємців (є платниками єдиного податку 1–3 групи).

Фіксовані ставки єдиного податку встановлюються сільськими, селищними, міськими радами або радами об'єднаних територіальних громад, з розрахунку на календарний місяць: для 1 групи платників – у межах до 10% розміру прожиткового мінімуму; для 2 групи – у межах до 20% розміру мінімальної заробітної плати; для платників 3 групи: 3% доходу – у разі сплати податку на додану вартість; 5% доходу – у разі включення податку на додану вартість до складу єдиного податку.

Платники єдиного податку **звільняються** від обов'язку нарахування, сплати та подання податкової звітності з таких **податків і зборів:**

- податку на прибуток підприємств;

- податку на доходи фізичних осіб у частині доходів (об'єкта оподаткування), що отримані в результаті господарської діяльності платника єдиного податку 1 – 3 групи (фізичної особи);
- податку на додану вартість з операцій з постачання товарів, робіт та послуг, місце постачання яких розташоване на митній території України;
- податку на майно (в частині земельного податку), крім земельного податку за земельні ділянки, що не використовуються платниками єдиного податку 1 – 3 груп для провадження господарської діяльності та платниками єдиного податку 4 групи для ведення сільськогосподарського товаровиробництва.

Зазначені особи виступають податковими агентами щодо щоквартальної сплати туристичного збору до місцевого бюджету.

Ставка встановлюється у розмірі від 0,5 до 1% до бази справляння збору, тобто вартості усього періоду проживання (ночівлі). Причому, до вартості проживання не включаються витрати на харчування чи побутові послуги (прання, чистка, лагодження та прасування одягу, взуття чи білизни), телефонні рахунки тощо.

Платниками збору не можуть бути: інваліди, діти-інваліди та особи, що супроводжують інвалідів I групи або дітей-інвалідів (не більше одного супроводжуючого); ветерани війни; учасники ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС; діти віком до 18 років.

9.3. Фізичні особи, які є власниками об'єктів житлової та/або нежитлової нерухомості виступають платниками податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.

Ставки податку встановлюються за рішенням сільської, селищної, міської ради або ради об'єднаних територіальних громад, залежно від місця розташування (зональності) та типів об'єктів нерухомості у розмірі, що не перевищує 1,5% розміру мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного (податкового) року, за 1 м² бази оподаткування.

Пільги з податку для фізичних осіб визначаються виходячи з їх майнового стану та рівня доходів. Пільги з податку, що сплачується на відповідній території з об'єктів нежитлової нерухомості, встановлюються залежно від майна, яке є об'єктом оподаткування.

Органи місцевого самоврядування до 25 грудня року, що передує звітному, подають відповідному контролюючому органу за місцезнаходженням об'єкта житлової та/або нежитлової нерухомості інформацію щодо ставок та наданих пільг юридичним та/або фізичним особам зі сплати податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки/

Для житлового будинку/будинків незалежно від їх кількості, база оподаткування (загальна площа), зменшується на 120 кв. метрів. Вказана пільга не застосовується до: 1) об'єкта/об'єктів оподаткування, якщо площа такого/таких об'єкта/об'єктів перевищує п'ятикратний розмір неоподаткованої площі; 2) об'єкта/об'єктів оподаткування, що використовуються їх власниками з метою одержання доходів (здаються в оренду, лізинг, позичку, використовуються у підприємницькій діяльності).

10. Яка звітність встановлена законодавством для власників ОСГ та СФГ, організованих на основі діяльності фізичної особи-підприємця, що надають послуги у сфері СЗТ?

10.1. Особи, зайняті у сфері сільського зеленого туризму ведуть Книгу реєстрації, в якій зазначається: прізвище, ім'я та по батькові мешканця, рік народження, місце проживання (перебування), документ, який посвідчує особу, дата прибуття та вибуття, вартість наданих послуг.

10.2. Власники ОСГ подають у визначений законодавством строк органу відповідної податкової служби декларацію про майновий стан і доходи, отримані від надання послуг у сфері СЗТ за формою, встановленою Міністерством фінансів України.

Власники ОСГ ведуть облік у Книзі обліку доходів і витрат для визначення суми загального річного оподаткованого доходу за формою, затвердженою Міністерством фінансів України.

Ця книга заводиться фізичними особами самостійно і складається із одинадцяти граф (дата отримання доходу, або понесен-

ня витрат, або сплати податку (збору); найменування юридичної особи / П.І.Б. фізичної особи, якими здійснювалися нарахування (виплати) доходу платнику податків; код згідно з ЄДРПОУ / реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія (за наявності) та номер паспорта; назва отриманого доходу; сума отриманого доходу, яка включається до оподаткованого доходу; сума отриманого доходу, яка не включається до оподаткованого доходу; найменування юридичної особи / П.І.Б. фізичної особи, на користь якої здійснені витрати; код згідно з ЄДРПОУ / реєстраційний номер облікової картки платника податків або серія (за наявності) та номер паспорта; назва (перелік) понесених витрат; реквізити документа, що підтверджує понесені витрати; сума понесених витрат).

10.3. Голова СФГ як фізична особа-підприємець – платник єдиного податку 1- 3 групи веде облік і складає звітність, у порядку, передбаченому податковим законодавством.

Платники єдиного податку 1 і 2 груп та платники єдиного податку 3 групи, які не є платниками податку на додану вартість, ведуть **Книгу обліку доходів** (в паперовому або електронному вигляді) шляхом щоденного, за підсумками робочого дня, відображення отриманих доходів. Форма книги обліку доходів, порядок її ведення затверджуються Міністерством фінансів України. Для реєстрації Книги обліку доходів такі платники єдиного податку подають до контролюючого органу за місцем обліку примірник Книги, у разі обрання способу ведення Книги у паперовому вигляді. Платник податку заносить до Книги відомості в такому порядку: у графі 1 зазначається дата запису; 2) у графах 2–6 щоденно відображається дохід від провадження господарської діяльності, із сумарним підсумком за місяць, квартал, рік, зокрема отримана сума коштів за продані товари, виконані роботи, надані послуги протягом податкового (звітного) періоду в грошовій формі (окремо в готівковій та безготівковій), матеріальній або нематеріальній формі; у графах 7 і 8 відображаються відповідно вид та сума доходу, що оподатковується за ставкою 15 %.

Платники єдиного податку 3 групи, які є платниками податку на додану вартість, ведуть **Книгу обліку доходів та витрат**

(в паперовому або електронному вигляді). Книга складається з двох розділів: «Доходи» (у графі 1 зазначається дата запису; у графах 2–7 відображається дохід від провадження господарської діяльності, без податку на додану вартість; у графах 8 і 9 відображаються вид та сума доходу, що оподатковується за ставкою 15 %) і «Видатки» (у графі 1 зазначається дата запису; у графах 2 і 3 відображаються витрати, пов'язані з придбанням товарів (робіт, послуг) без податку на додану вартість, у тому числі суми, що сплачуються згідно з договором постачальнику (продавцю), за вирахуванням непрямих податків; суми ввізного мита; суми непрямих податків у зв'язку з придбанням товарів (робіт, послуг), які не відшкодовуються платникам податку; транспортно-заготівельні витрати; інші витрати, які безпосередньо пов'язані з придбанням товарів (робіт, послуг) і доведенням їх до стану, в якому вони придатні для використання у запланованих цілях; у графі 4 відображається сума витрат на оплату праці у разі використання праці найманих осіб; у графі 5 відображається сума сплаченого єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування; у графі 6 зазначається сума інших витрат, які понесені у зв'язку з провадженням господарської діяльності платника податку, зокрема витрат на зв'язок, сплату орендних та комунальних платежів тощо; у графі 7 відображається загальна сума витрат на провадження господарської діяльності як сума граф 3, 4, 5 і 6).

Платники єдиного податку 1- 3 груп подають до контролюючого органу податкову декларацію платника єдиного податку за формою, встановленою центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію єдиної державної податкової політики.

ОЧІКУВАНІ ЗМІНИ ЗАКОНОДАВСТВА

У Верховній Раді України знаходяться два законопроекти, спрямовані на сприяння розвитку сільського зеленого туризму в Україні. Перший – це проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про особисте селянське господарство» щодо розвитку сільського зеленого туризму» (№ 2232а). Його

прийняття легалізує діяльність власників ОСГ, тобто забезпечить їм можливість на законних підставах надавати послуги СЗТ без реєстрації як суб'єктів підприємницької діяльності.

З цією метою у законопроекті встановлюються чіткі вимоги до провадження такої діяльності, а саме: надання послуг виключно на базі майна ОСГ; розміщення туристів лише у житлових будинках садибного типу, в яких проживають самі господарі; кількість місць для відпочиваючих має бути обмежена 10.

На жаль, у процесі підготовки вищезазначеного законопроекту до другого читання, Комітетом Верховної Ради України з питань аграрної політики та земельних відносин, з ним відбулися дивні метаморфози. Тепер – це законопроект «Про внесення змін до Закону України «Про особисте селянське господарство» щодо розвитку сільського та екологічного (зеленого) туризму».

В ньому йдеться про інші види туризму (екологічний (зелений) та сільський), що повністю змінює його первісний зміст. Практично, члени ОСГ позбавляються права на здійснення діяльності у сфері СЗТ (тимчасове розміщення та харчування туристів), що передбачено чинним законодавством.

Вказане суперечить статті 22 Конституції України, згідно з якою при прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод. Враховуючи вищезазначене, виникає закономірне питання: а чи є можливим у правовій та соціальній державі, якою проголосила себе Україна, прийняття подібного закону, який не тільки не сприяє покращенню рівня та якості життя селян, а є за своєю сутністю неконституційним?

Другий – проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо оподаткування доходів, отриманих у сфері сільського зеленого туризму» (реєстраційний № 7400 від 14 грудня 2017 р.). встановлює особливості оподаткування доходів отриманих ОСГ від надання послуг в сфері СЗТ як засобу реалізації державної політики зайнятості, не пов'язаного з підприємницькою діяльністю.

З метою заохочення до здійснення вказаного виду діяльності селян, які забезпечують себе роботою самостійно, пропонується: доходи, отримані від надання послуг з розміщення (проживан-

ня) і харчування у сфері СЗТ, оподатковувати згідно з правилами щодо оподаткування доходів від продажу власної продукції тваринництва.

Це означає, що із суми оподатковуваного доходу фізичних осіб (які ведуть ОСГ) виключається сума доходів, отриманих ними за рік від надання послуг у сфері СЗТ, у розмірі, що не перевищує 50 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня звітного (податкового) року.

Вказана пільга застосовується за умови надання послуг у сфері СЗТ виключно на базі майна ОСГ. При цьому розміщення відпочивальників здійснюється у житлових будинках, в яких проживають господарі; кількість ліжко-місць для відпочивальників обмежується 10-ма.

Такий підхід ґрунтується на вивчені аграрного законодавства країн-членів ЄС, яким передбачено встановлення пільгового режиму оподаткування цієї діяльності залежно від кількості кімнат або ліжко-місць, що можуть бути надані для цілей прийому відпочивальників, та/або за розміром отриманого річного доходу від цієї діяльності.

Звертаємо увагу громадськості і на такий факт. На сайті Міністерства економічного розвитку і торгівлі України оприлюднено проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у сфері туризму».

Вказаний законопроект спрямований на ліквідацію сільського зеленого туризму. Так, по-перше, до переліку індивідуальних засобів розміщення туристів (який, до речі, є вичерпним, (ст. 1), **не включено житлові будинки садибного типу**. По-друге, визначаючи поняття сільського туризму (ст. 4), автори законопроекту «забули» згадати такий його різновид як сільський зелений туризм. По-третє, учасниками відносять, що виникають при здійсненні туристичної діяльності, визнаються лише **юридичні особи та фізичні особи-підприємці** (ст. 5). За таких умов, фізичні особи, які не є суб'єктами підприємницької діяльності (у т.ч. і власники ОСГ) не зможуть надавати послуги у сфері сільського туризму.

Проект №2232а прийнято у першому читанні

ЗАКОН УКРАЇНИ
ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ЗАКОНУ УКРАЇНИ
«ПРО ОСОБИСТЕ СЕЛЯНСЬКЕ ГОСПОДАРСТВО»
ЩОДО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ

Верховна Рада України **п о с т а н о в л я є**:

Внести наступні зміни до Закону України «Про особисте селянське господарство» (Закон N 742-IV, від 15.05.2003, Відомості Верховної Ради України, 2003, № 29):

1) Частину першу статті 7 доповнити підпунктом шістнадцятим такого змісту: «добровільно надавати за плату або безоплатно послуги у сфері сільського зеленого туризму, а саме послуги з розміщення (проживання) не більше ніж на 10 місць, харчування, а також організації дозвілля й заходів, пов'язаних із використанням майна особистого селянського господарства, місцевими звичаями і традиціями гостинності».

2) Абзац шостий у частині четвертій статті 10 після слів «факсової підготовки та перепідготовки членів особистого селянського господарства» доповнити словами «у тому числі з надання послуг сільського зеленого туризму».

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з першого січня 2016 року.

2. Кабінету Міністрів України у тримісячний строк з дня набрання чинності цим Законом:

— привести власні нормативно-правові акти у відповідність до цього Закону;

— забезпечити перегляд і скасування міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів, що суперечать цьому Закону.

Голова Верховної Ради України

Проект №7400

ЗАКОН УКРАЇНИ
ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО ПОДАТКОВОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ
ЩОДО ОПОДАТКУВАННЯ ДОХОДІВ, ОТРИМАНИХ
У СФЕРІ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ

Верховна Рада України **п о с т а н о в л я є**:

Внести наступну зміну до Податкового кодексу України (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, №13–14, №15–16, №17, ст.112):

Підпункт 165.1.24 пункту 165.1 статті 165 доповнити реченням такого змісту: «Доходи, отримані від надання послуг з розміщення (проживання) і харчування у сфері сільського зеленого туризму, оподатковуються згідно з правилами цього пункту щодо оподаткування доходів від продажу власної продукції тваринництва.

Для цілей цієї статті під послугами з розміщення (проживання) у сфері сільського зеленого туризму розуміються послуги, які надаються виключно на базі майна особистих селянських господарств. При цьому розміщення відпочиваючих здійснюється у житлових будинках, в яких проживають господарі; кількість ліжок – місць для відпочиваючих обмежується 10».

II. Прикінцеві положення

1. Цей Закон набирає чинності з першого січня 2018 року.
2. Кабінету Міністрів України у тримісячний строк з дня набрання чинності цим Законом:
 - привести свої нормативно-правові акти у відповідність до цього Закону;
 - забезпечити перегляд і скасування міністерствами та іншими центральними органами виконавчої влади їх нормативно-правових актів, що суперечать цьому Закону.

Голова Верховної Ради України

СТАНДАРТИ СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ УКРАЇНИ. ПРОГРАМА КАТЕГОРИЗАЦІЇ «УКРАЇНЬСЬКА ГОСТИННА САДИБА»



У чому полягає концепція
сталого розвитку туризму?

У 2004 р. Всесвітня туристична організація сформулювала концепцію сталого розвитку туризму, згідно з якою норми і практику управління сталим розвитком туризму можна застосовувати до всіх видів туризму та до всіх типів напрямків, включаючи масовий туризм та інші сегменти туристичної діяльності. Принципи стійкості відносяться до охорони навколишнього середовища, економічних і соціально-культурних аспектів розвитку туризму, і між цими трьома аспектами повинен бути встановлений відповідний баланс, щоб гарантувати довгострокову стійкість туризму на тривалу перспективу.



Що повинен забезпечувати та
підтримувати сталий туризм?

Сталий туризм повинен:

- забезпечити оптимальне використання ресурсів навколишнього середовища, які є підвалиною сталого розвитку туризму, підтримувати основні екологічні процеси та допомагати зберегти природну спадщину і біологічне різноманіття;
- поважати своєрідні соціально-культурні особливості приймаючих спільнот, зберігати притаманні їм культурну

спадщину та традиційні звичаї, а отже – вносити посильний вклад у взаємопорозуміння різних культур та їхнє толерантне сприйняття;

- забезпечувати життєздатність довготривалих економічних процесів, орієнтуючись на користь для всіх зацікавлених сторін, сприяти постійній зайнятості та можливості отримання додаткових доходів і соціальних послуг для приймаючих спільнот, а отже – вносити посильний вклад у скорочення масштабів бідності.

Стійкий туризм покликаний підтримувати високий рівень задоволення потреб туристів, враховувати різнопланові запити туристів, сприяти підвищенню їхньої поінформованості (обізнаності) про принципи сталого розвитку, і в такий спосіб реалізувати практичну діяльність зі сталого туризму.



Чи є сільський зелений туризм невід'ємною складовою туристичної галузі?

Так, сільський зелений туризм є невід'ємною складовою туристичної галузі. Орієнтація на концепцію стійкого туризму та потреби туристів – це засадничий орієнтир для власників об'єктів розміщення та надавачів послуг у сфері сільського зеленого туризму.



Яким чином, за якими критеріями та хто має достатню компетенцію для проведення оцінювання відповідності виконання вимог до надавачів послуг та інфраструктури садиб в сфері сільського зеленого туризму?

Одним зі способів підтвердження відповідності зазначеним вимогам є процес інспектування та сертифікації за умови наявності стандартів.



Що таке сертифікація?

Сертифікація – один зі способів гарантувати, що діяльність або продукт відповідають певним стандартам. У середині індустрії туризму різні організації вже розробили програми та стандарти, призначені для оцінювання різних аспектів в туризмі.

Процес сертифікації дає змогу встановити відповідність вимогам стандартів і допомагає відрізнити справжній сільський зелений туризм від підприємств, які себе тільки так позиціонують.



На яких принципах реалізується соціальна місія розвитку сільського туризму в країнах Європейського Союзу?

Європейська федерація фермерського і сільського туризму – EuroGites, згідно з засадами сталого розвитку сільських територій, реалізує соціальну місію сільського туризму на таких принципах:

- вплинути на збереження традиційних умов життя і культури в сільських територіях Європи, а також утримувати в належному, доглянутому стані природний простір, як місце проживання сільського населення;
- зробити сільські території альтернативою масовому туризму;
- налагодити тісніші зв'язки між містом і селом;
- сприяти організації на туристичних шляхах зустрічей між людьми з різних країн для їх кращого взаєморозуміння, пізнання, зміцнення миру на планеті.



Які кроки слід зробити для досягнення успіху в сільському туризмі?

Рекомендації для країн і сільських громад щодо необхідних кроків для досягнення успіху в сільському туризмі:

- туризм на сільських територіях успішно розвиватиметься тоді, коли його пропозиції будуть детально визначені, а

- організації, які об'єднують осіб, що бажають займатися туристичною діяльністю, будуть послуговуватись однаковими стандартами, зрозумілими пересічному споживачеві;
- для забезпечення сільському туризму відповідного місця на ринку туристичних послуг важливим є не лише комплексне представлення пропозиції (як продукту), але й добре знання споживача;
 - очікуваного економічного ефекту легше досягнути завдяки чіткій ідентифікації туристичного продукту (ідентифікація має бути доступною для споживача (туристичні сайти, соцмережі тощо), належним чином візуалізована (фотографії, відеоролики) і надана для ознайомлення потенціальним туристам);
 - організація комерційної мережі продажу туристичного продукту з метою рекламування туристичної пропозиції села;
 - обмін досвідом між європейськими країнами для подальшого розвитку сільських територій, підвищення якісного рівня туристичного продукту.



Які існують стандарти і критерії якості туристичної пропозиції в Європі?

EuroGites прийнято «Карту якості EuroGites». У ній стандарти гостинності згруповано в п'ять тематичних блоків:

- довкілля,
- облаштування кімнат,
- обслуговування місць розміщення й оточення,
- професійна підготовка надавачів послуг,
- безпека.



Чи є стандарти сільського зеленого туризму в Україні?

Так, в Україні питаннями розроблення стандартів та критеріїв якості в сфері сільського зеленого туризму опікується Спілка

СЗТ України. В 2017–2018 роках Спілкою було прийнято принципове рішення щодо розроблення стандартів організації України, які містять вимоги та критерії до добровільної категоризації як системи внутрішнього контролю якості у сфері сільського зеленого туризму, вимоги до компетенції експертів – консультантів (аудиторів), умови використання Знаку та сертифікату, правила, процедури і періодичність оцінки відповідності самодекларованих садиб (об'єктів розміщення) вимогам стандарту.



Яка мета стандартів сільського зеленого туризму?

Основною метою розроблених стандартів є уніфікації вимог, знаків та логотипів, спрощення системи проведення оцінки відповідності для розуміння надавачами та споживачами послуг в сфері сільського зеленого туризму значення та переваг сертифікованих садиб та розроблення вимог до процедур проведення інспекційних аудитів на відповідність розробленим критеріям.



Що є основою для стандартів сільського зеленого туризму?

В Україні діє Програма добровільної категоризації у сфері сільського зеленого туризму «Українська гостинна садиба», яку розробила ГО «Спілка СЗТ України». Вимоги Програми покладені в основу стандартів організації України (СОУ) у сфері сільського зеленого туризму.



Які вимоги до проведення інспекцій та самих інспекторів?

Щодо вимог до проведення інспекцій та експертів – консультантів (інспекторів), які мають право проводити оцінювання відповідності слід зазначити, що вони включають: аналіз

заявки, аналіз результатів самооцінювання, обрання інспекторів, планування наглядових інспекцій, проведення вхідного інструктажу, збір та перевірка інформації, проведення заключного інструктажу, завершення звіту інспектування, рішення, щодо сертифікації, вимоги до компетенції експертів – консультантів, інспекторів.



Чому сертифікація у сфері сільського зеленого туризму важлива та які вигоди для власників садиб?

ВИГОДИ ДЛЯ СЕРТИФІКОВАНИХ САДИБ:

- сертифікація допомагає власникам садиб поліпшити свої послуги: процес сертифікації сам по собі має сильне освітнє значення. Багато з сертифікованих садиб визнають, що однією з найзначніших вигод процесу сертифікації стало навчання їх елементам стійкого розвитку і фокусування їх уваги на тих деталях інфраструктури та послугах, які треба змінити. Власники садиб, які працюють краще, мають тенденцію ефективніше налагодити бізнес і залучати більше туристів;
- сертифікація має тенденцію до скорочення витрат на управління. Цей факт був встановлений практично в будь-якій сфері діяльності. В туризмі сертифікація призводить до значного зменшення витрат на ресурси без скорочення якості послуг;
- процес проведення сертифікації в стійкому туризмі взагалі та сільському зеленому туризмі, зокрема, часто супроводжується спрощеним доступом до технічної та фінансової допомоги для втілення нових технологій. Власники отримують досвід роботи з новими технологіями, а фінансові інститути легше йдуть на фінансування низьковитратних технологій;
- сертифікація пропонує маркетингову перевагу сертифікованим садибам, оскільки туристи вчаться впізнавати надійні, сертифіковані бренди.

ВИГОДИ ДЛЯ ТУРИСТІВ:

- сертифікація дає туристам відповідальний вибір, вона допомагає споживачам зрозуміти, які садиби у своїй роботі по-справжньому дотримуються принципів, і робити вибір на цій основі. Як тільки вимоги та умови сертифікації стають відомі, це призводить до відчутних вигод для репутації і популярності садиб;
- в цілому, сертифікація сприяє кращому розумінню громадськістю належних правил та особливостей ведення діяльності у сфері сільського зеленого туризму;
- сертифікація акцентує увагу туристів на питаннях захисту навколишнього середовища і соціальних особливостях території;
- сертифіковані власники садиб пропонують гарантовано якісніші послуги.



На чому базується категоризація «Українська гостинна садиба» за результатами сертифікації?

Категоризація засобів розміщення, як обов'язкова умова сертифікації в сфері сільського зеленого туризму – це поділ спектру всіх наявних в країні туристичних засобів розміщення на різні категорії. У готельній справі – це поділ готелів за «зірковістю» від економних до респектабельних. У сільському зеленому туризмі – це розподіл за відповідністю певним критеріям гостинності, якості та різноманіття пропонованого сервісу.



Кому та для чого потрібна категоризація за результатами сертифікації?

Її мета очевидна: чіткіше означити відповідність критеріям та рівням якості для споживачів, стимулювати розвиток різних форм поселення у сільській місцевості.

Об'єднання сільських садиб у сучасну конкурентну мережу пропозицій туристичного продукту «Українська гостинна садиба» – це європейський шлях до підвищення якості комплексного обслуговування туристів, надаваних послуг розміщення та сприяння розвитку сільських територій в Україні.



На кого поширюються вимоги стандартів з подальшим розподілом на категорії та які вони встановлюють вимоги?

Вимоги стандартів організації СОУ поширюються на індивідуальні та колективні не готельні засоби розміщення, власники яких є членами ГО «Спілка сприяння розвитку сільського зеленого туризму в Україні» та добровільно об'єднуються у мережу «Українська гостинна садиба».

Стандарт встановлює вимоги до різних засобів розміщення сільського туризму, порядку оцінювання відповідності та присвоєння категорій, керуючись ступенем відповідності встановленим критеріям. Серед розроблених критеріїв зазначені вимоги до садиб, благоустрою території, приміщень загального користування, загального технічного обладнання, житлового фонду, санітарії приміщень, приміщень для харчування, персоналу, до охорони навколишнього середовища, технічної оснащеності кімнат, облаштування меблями та інвентарем.

Запропонована категоризація за результатами сертифікації покликана стати інструментом популяризації відпочинку в селі, контролю за якістю послуг сільського зеленого туризму та просування послуг на туристичні ринки країн Європи та світу.



Які категорії та знак використовуються в Україні?

СОУ у сфері сільського зеленого туризму «Українська гостинна садиба» містить процедури та критерії розподілу заявлених засобів розміщення на чотири категорії, які в подальшому повинні позначатися відповідним знаком.

Знак «Українська гостинна садиба» включає композицію із словосполучення українською – «українська гостинна садиба», англійською – «ukrainian guest house» та графічного символу, на якому зображена українська хатинка. Під хатинкою розміщені одна, дві або три квітки мальви.



Чотири категорії засобів розміщення позначаються:

базова – позначається без квітки

перша – однієї квіткою 🌸

другу – двома квітками 🌸🌸

третья – трьома квітками 🌸🌸🌸

Знак дає право сільському господарю повідомляти про відповідну якість житлових умов та рівень послуг у засобах реклами та інформації, встановлювати плату, співставну з його категорією тощо. Право користування знаком та сам знак надається ГО «Спілка сприяння розвитку сільського зеленого туризму в Україні» і може використовуватися як маркетинговий інструмент у зростанні популярності садиби.

Знак «Українська гостинна садиба» діаметром 0,5 м надається власнику для розміщення на зовнішній стороні будинку. Знак та право його використання надається терміном на три роки та зазначається відповідним сертифікатом.



Який порядок проведення оцінки відповідності, сертифікації та розподілу за категоріями?

Оцінка відповідності вимогам СОУ засобів розміщення здійснюється добровільно власником засобу розміщення шляхом проведення самооцінювання відповідно до критеріїв, зазначених у стандарті, затвердженого правлінням Спілки СЗТ України.

Власник засобу розміщення подає заповнений та підписаний протокол про проведення категоризації у якому вказує самодекларований рівень категорії.

Відповідно до плану наглядових інспекцій, інспектор на місці підтверджує встановлений власником засобу розміщення рівень категорії та після формування звіту інспектування та статистичного оброблення рівня відповідності вимогам стандарту рекомендує Спілці СЗТ України надати право використання та сам Знак і сертифікат відповідного рівня.

Після отримання належно оформленого протоколу, анкети та фото адміністратор сайту Спілки СЗТ України у персональному кабінеті власника актуалізує засіб розміщення у мережі «Українська гостинна садиба» відповідного рівня.

Детально про порядок проведення самооцінювання можна ознайомитись на сайті Спілки СЗТ України – www.greentour.com.ua.



Які пропозиції щодо модернізації критеріїв визначення категорії «Українська гостинна садиба»?

Пропонується внести додатковий розділ до переліку базових вимог з тематикою «Загальні вимоги», що використовуються у системах категоризації європейських країн. У цьому розділі пропонується включити такі критерії:

- виконання вимог загальної безпеки* – для всіх категорій;
- наявність протипожежної інструкції та інструкції щодо дій в аварійних та екстремальних ситуаціях. Вона має бути написана українською і англійською мовами та розміщена в доступному місці**;
- наявність регламенту перебування в садибі;
- контактні дані господаря, розміщені в доступному місці;
- аптечка та наявний інформаційний буклет щодо лікарських послуг поблизу місця поселення;
- відсутність негативних впливів та зовнішніх подразників.

Внести до розділу «Садиба, благоустрій» характеристику щодо ознакування будинку і подвір'я – для всіх категорій.

* вимога загальної безпеки стосується всіх категорій і передбачає забезпечення типу поруччя на балконах, сходах, забезпечення входу на сходи для малих дітей.

** ці характеристики переносяться з відповідних розділів.

До розділу «Технічна оснащеність кімнат» внести критерії:

- доступ до мережі Internet протягом визначеного часу – для II категорії;
- наявність мережі Wi-Fi – для III категорії.

До розділу «Санітарно-гігієнічний вузол» внести критерії:

- кількість осіб, що припадає на один санітарний вузол – 8 осіб для I категорії, 6 осіб для II категорії і 4 особи для III категорії.

Представлені зміни і доповнення на основі чинної нормативно-правової бази та стандартів Європейської федерації сільського та фермерського туризму EuroGites і Польської федерації сільського туризму «Гостинні господарства» пропонується затвердити на засіданні Правління Спілки СЗТ.



Які нормативно-правові акти враховані при розробці даної Програми та стандарту?

- Закон України «Про туризм», № 324/95 від 15.09. 1995 р.
- Закон України «Про особисте селянське господарство», № 742 від 15.05.2003 р.
- Закон України «Про фермерське господарство», № 973 від 19.06.2003 р.
- Закон України «Про захист персональних даних», № 2297 від 01.06.2010 р.
- Постанова КМУ «Про затвердження порядку надання послуг з тимчасового розміщення (проживання)», № 297 від 15.03.2006 р.
- Постанова КМУ «Про затвердження Порядку здійснення рятувальних заходів на об'єктах туристичних відвідувань», № 507 від 27.05.2009 р.
- ДСТУ 4268:2003 «Послуги туристичні. Засоби розміщення. Загальні вимоги».

- ДСТУ 4269:2003 «Послуги туристичні. Засоби розміщення. Класифікація готелів».
- ДСТУ 4527:2006 «Послуги туристичні. Засоби розміщення. Терміни та визначення».
- Правила пожежної безпеки в Україні, затверджені Наказом МВС України від 30.12.2014 №1417, зареєстровано в Мінюсті України 5 березня 2015 р. за №252/26697.
- Державні санітарні норми та правила утримання територій населених місць, затверджені Наказом МОЗ України від 17 березня 2011р. N 145, зареєстровано в Мінюсті України 5 квітня 2011 р. за N 457/19195
- ДБН 360-92 Містобудування. Планування і забудова міських і сільських поселень.
- ДБН В.2.2-9-99 Будинки і споруди. Громадські будинки та споруди. Основні положення.
- ДБН В.2.2-15-2005 «Житлові будинки. Основні положення».
- ДБН В.1.2-10-2008 «Основні вимоги до будівель і споруд. Захист від шуму».
- ДБН В.1.1-31:2013. «Захист територій, будинків і споруд від шуму».
- ДБН-В.2.5-28-2006 «Природне і штучне освітлення»
- ДБН В.2.5-67:2013 «Опалення, вентиляція та кондиціонування».
- ДБН В.2.5-64:2012 «Внутрішній водопровід та каналізація».
- ДБН В.1.1.7-2002 «Захист від пожежі. Пожежна безпека об'єктів будівництва».
- ДСТУ 2272:2006 «Пожежна безпека. Терміни та визначення основних понять».
- ДСанПіН 2.2.4-171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною».
- Програмою передбачено застосування оцінювальної системи стандартів якості послуг у сільському туризмі, яка прийнята у 2005 році організацією Eurogites.

УДОСКОНАЛЕННЯ ОСВІТНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ РОБІТНИКІВ ТА ФАХІВЦІВ ТА ВИКЛАДАННЯ КУРСІВ З СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ



Чи може сільський зелений туризм обійтися без якісної освіти?

Аж ніяк! Успішний розвиток мережі садиб сільського зеленого туризму в Україні, консолідація їх власників у кластери сільського туризму, здійснення спільних промоційних кампаній і інформаційної комунікації з метою зацікавлення мешканців міст принадами відпочинку в сільській місцевості – ось лише деякі цілі, що їх неможливо досягнути без залучення високоосвічених експертів та підвищення власної професійної кваліфікації в аграрній сфері, науці гостинності, менеджменті й маркетингу туризму.



Яким чином відбувається удосконалення освітнього забезпечення підготовки фахівців та робітників для сфери сільського зеленого туризму?

На сучасному етапі удосконалення освітнього забезпечення підготовки фахівців та викладання курсів з сільського туризму в Україні відбувається шляхом запровадження в профільних навчальних закладах та курсах підвищення кваліфікації таких програмних навчальних комплексів, як:

- єдиного стандарту навчальних програм з сільського туризму як вибіркових дисциплін при підготовці фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр» та рекомендованого

набору дисциплін для спеціальності з сільського туризму при підготовці магістрів;

- стандартних програм з сільського туризму для підготовки молодших спеціалістів в аграрних коледжах;
- спеціалізованих навчальних програм для аграрних профтехучилищ з підготовки кваліфікованих робітників за спеціальністю «Туристичний агент» зі спеціалізації «Оператор агросадиби».
- модернізації та поновлення цих програмно-навчальних матеріалів із забезпеченням фахівців сільського зеленого туризму.



У чому може бути покращення підготовки фахівців у сфері сільського зеленого туризму?

Аналіз стану освітнього забезпечення з сільського туризму у навчальних закладах України, а також діяльності у цій сфері державних органів (Центрів зайнятості, дорадчих служб) та спеціалізованих громадських організацій засвідчив необхідність здійснення організаційно-управлінських, інформаційно-просвітницьких та практично орієнтованих заходів щодо покращення підготовки фахівців у сфері сільського зеленого туризму.

Серед першочергових організаційно-управлінських заходів у сфері освітнього забезпечення сільського туризму необхідно виділити наступні:

- у ВНЗ, особливо аграрного типу, необхідно забезпечити функціонування спеціалізацій з сільського туризму при підготовці магістрів. Зокрема, в аграрних вузах спеціалізація «Сільський туризм» можлива в рамках підготовки фахівців спеціальностей «Туризм», «Менеджмент», «Екологія» і «Геодезія і землеустрій»;
- потребує удосконалення існуюче навчально-методичне забезпечення при підготовці фахівців у навчальних закладах III-IV та I-II рівня – навчальні підручники і посібники, методичні розробки, програми (орієнтовані) курсів з сільського туризму. У цьому питанні важливо налагодити співпрацю між НМЦ «Агроосвіта» та Спілкою СЗТ України;

- важливо забезпечити для підготовки зі спеціалізації «Сільський туризм» у ВНЗ, коледжах, професійно-технічних училищах відповідні спеціалізовані навчальні та виробничі практики. Ефективною формою такої підготовки можуть стати практики в опорних (демонстраційних) агросадибах в різних районах України, а також літні студентські школи з сільського туризму;
- особливу увагу слід звернути на освітню підготовку організаторів сільського туризму в районах та власників агросадиб. Основою такої підготовки і перепідготовки практиків сільського туризму повинні стати цільові курси і тренінги. Ці короткотермінові навчальні заходи можливо здійснювати в Інститутах післядипломної освіти аграрних ВНЗ з широким використанням можливостей дистанційної освіти, а також у рамках навчальних програм Центрів зайнятості та Дорадчих сільськогосподарських служб. Особливу ефективність мають тренінги у рамках національних і міжнародних проектів з розвитку сільських територій, що проводяться громадськими бізнес-організаціями.

Серед інформаційно-просвітницьких заходів, направлених на забезпечення підтримки в галузі освітнього забезпечення сільського туризму, важливо відзначити наступні:

- необхідність ширшого використання сучасних інформаційних можливостей для самоосвіти молоді та практиків сільського туризму. Це стосується спеціалізованих сайтів з сільського туризму, у першу чергу оновленого сайту Спілки СЗТ України (www.greentour.com.ua), спеціалізованих інформаційно-освітніх ресурсів вузів, а також популярних соціальних мереж. Існує потреба створення спеціалізованої інформаційної платформи з проблем освітнього забезпечення сільського туризму із залученням всіх зацікавлених сторін;
- з метою популяризації професій з сільського туризму серед шкільної молоді сільських територій важливим є організація шкільних олімпіад на регіональному і всеукраїнському рівнях. Серед співорганізаторів повинні бути навчальні заклади, регіональні підрозділи Міністерства освіти і науки та Спілки СЗТ України.

- актуальним є створення бази даних про навчально-освітнє та методичне забезпечення освітньої підготовки фахівців та практиків з сільського туризму. Розробка такої бази повинна стати результатом співпраці навчальних закладів, державних служб зайнятості, сільськогосподарського до радиництва та Спілки СЗТ України. Доступність інформації про навчально-освітнє та методичне забезпечення сфери сільського туризму повинні бути забезпечені на відповідних сайтах.



Що необхідно зробити першочергово?

Важливо у найближчій перспективі здійснити низку перспективно-орієнтованих заходів, направлених на забезпечення ефективності освітньої підготовки у сфері сільського туризму. У цьому контексті важливо:

- доповнити класифікатор наявних професій з сільського туризму, які на даний час стосуються лише робітничих професій, професіями, які відповідають підготовці фахівців у навчальних вищих і середніх спеціалізованих закладах – оператор сільського туризму, організатор сільського туризму, експерт-консультант сільського туризму;
- сприяти участі навчальних закладів та осередків сільського туризму, місцевих органів влади і турбізнесу у розробці і впровадженні спільних проектів – інформаційних центрів, агротуристичних маршрутів, історичних та екологічних шляхів типу VIA PEGIA – культурний шлях Ради Європи та GreenWAYS, сільськогосподарських і екологічних музеїв;
- широко використовувати зарубіжний досвід практичної підготовки фахівців для сільського туризму через впровадження ширшого спектру видів послуг і продуктів сільського туризму: агроготельярство, агрогастрономія, агроспорт, агророзваги, агротерапія, агроетнографія.

КЛАСТЕРНІ ІНІЦІАТИВИ З СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ

В КАРПАТСЬКОМУ РЕГІОНІ:

ЕТНОГРАФІЧНО-ЕКОЛОГІЧНИЙ КЛАСТЕР «БОЙКІВСЬКІ ГАЗДИ»

Бойківщина – самобутній природно-етнографічний терен Українських Карпат та Підгір'я – розташований пообіч від маршрутів масового туризму на Яремчанщину, далеко від зимової столиці українського туризму Буковель, або ж туристичних стежин Чорногорою чи Горганями. А відтак – досі мало знаний та порівняно мало відвідуваний пересічними туристами з інших регіонів та великих міст України.

Зарадити пошавлення туристичного руху на Бойківщині, стимулювати місцеві громади в царині сільського туризму й малого туристичного підприємництва, а відтак – спільними зусиллями – сприяти виведенню краю з «туристичного затінку» на пік новомодної туристичної популярності покликаний Етнографічно-екологічний кластер «Бойківські газди»

Сколівщина за рівнем розвитку сільського туризму (кількість агроосель, спектр послуг) належить до провідних районів у цій галузі в Українських Карпатах. Становлення сучасного сільського туризму в регіоні припадає на 80–90-ті роки ХХ століття і пов'язане з розвитком гірськолижних центрів (смт Славське, Тисовець). Агросадиби у цей період розглядались як допоміжна база розміщення гірськолижників у названих центрах.

Наступний етап розвитку сільського туризму на Сколівщині припадає на останні десятиріччя і характеризується розширенням географії розміщення агросадиб, збільшенням спектру послуг (літній відпочинок, оздоровлення, екологічні заняття, краєзнавчі маршрути), покращенням рівня та якості послуг. На даний період в районі нараховується понад 400 садиб.

Перспективний розвиток рекреаційно-туристичної галузі Сколівщини пов'язаний з подальшою розбудовою існуючих гірськолижних центрів – Славське (майбутній Буковель II), Плай та Тисовець; розвитком економічного, етнографічного, краєзнавчого туризму. У якості пріоритетного виду туризму для Сколівщини обрано також сільський туризм, який в останні десятиріччя демонструє швидкі темпи розвитку і має передумови для впровадження інноваційних його форм розвитку – кооперативи, мережі та кластери.

Ідея кластерної ініціативи з сільського туризму Сколівщини набула можливості реалізації у рамках проекту Спілки СЗТ України «Сільський зелений туризм – від роз'єднаних садиб до територіальних кластерів». Ідея розбудови кластеру підтримана об'єднанням власників осель Сколівського району та м. Сколе. Ця територія кластерної ініціативи має значний потенціал для розвитку сільського туризму, що забезпечить його виражену спеціалізацію і служитиме своєрідною альтернативою для гірськолижної спеціалізації південної частини області (гірськолижні центри Славське та Плай).

При реалізації кластерної ініціативи учасниками кластеру здійснені послідовні заходи: а) створено ініціативну групу з формування кластеру; б) проведено робочі збори учасників кластеру з вибором органів управління; в) проведено стратегічну сесію кластеру із затвердженням його паспорту; г) розроблено маркетинговий план діяльності кластеру.



Робочий процес під час стратегічної сесії кластеру сільського туризму Сколівського району

БАЗОВИЙ РІВЕНЬ КЛАСТЕРУ – ВЛАСНИКИ АГРОСАДИБ



Садиба «Тустанське Підгороддя»
(с. Підгородці)



Садиба «У Іринки»
(м. Сколе)



Відпочинковий комплекс «Зелемінь»
(с. Тухля)



Готельний комплекс «Швагри»
(с. Орявчик)



Ресторан-готель «Вівчарик»
(м. Сколе)



Лікувально-розважальний
комплекс «Золота Форель»
(с. Коростів)

Ідея кластеру полягає в добровільному об'єднанні усіх зацікавлених учасників сільського туризму для створення нового туристичного продукту на Сколівщині.

Мета кластеру. Кластер сільського туризму Сколівського гірського району націлений на розвиток краєзнавчо-етнографічного, екологічного та відпочинкового туризму на базі співпраці сільських садиб та міні-готелів, закладів харчування, виробників традиційної та екологічної продукції, самодіяльних фольклорних груп, природоохоронних та історико-охоронних установ.

Осердям кластеру «Бойківські газди» є власники осель і саме вони співпрацюють у першу чергу між собою, а також з іншими учасниками кластеру. Співпраця між газдами полягає в пропонуванні та рекламуванні прибулим туристам послуг своїх сусідів (агротуристичні мережі).

Одночасово передбачається реалізація спільних заходів: агротуристичних маршрутів, фестин і агротуристичних ярмарків.

Маркетинговий профіль кластеру «Бойківські газди»

На стратегічній сесії кластеру сільського туризму затверджено його ідентифікаційну назву «Бойківські газди».

Базовий рівень кластеру складають власники агросадиб, коледжів, готельно-ресторанних комплексів.

Партнерський рівень кластеру представлений виробниками традиційних і екологічних продуктів, майстрами народних ремесел, етно-фольклорними ансамблями, а також підприємцями з надання транспортних, екскурсійних і додаткових послуг. Важ-



*Вечорниці в с. Тухля
(відпочинковий комплекс «Зелемін»)*



Щорічний Фестиваль української середньовічної культури «Ту стань!»

ливою складовою цього рівня кластеру «Бойківські газди» є надавачі послуг, переважно екскурсійних, природоохоронних (національний природний парк «Сколівські Бескиди») та історико-культурних (заповідник «Тустань») установ, а також туристичні фірми Львова (Відвідай.com).

Рівень супроводу функціонування кластеру включає місцеві органи самоврядування (районну і сільську Ради), державні органи (відділи туризму і агропромислового комплексу райдержадміністрації, районний центр зайнятості), низку громадських організацій (Асоціація підприємців Сколівщини, ГО «Навчально-виробничий комплекс «Імпульс», Агенція регіонального розвитку, місцевий осередок Спілки СЗТ), навчальні заклади (Стрийський аграрний коледж, Львівський національний університет імені Івана Франка, Львівський інститут економіки і туризму, Бидгощський економічний університет (Польща).



Гірський мед і чай
(ТМ «СОК «Бескид»)



Стадо зубрів у Національному природному парку «Сколівські Бескиди» – одна із найпривабливіших природних атракцій

Загальні кількість учасників на початок 2018 року склала 43.

Спеціалізація кластеру визначалась на секційних дискусіях стратегічної сесії кластеру та робочих засіданнях його правління. Виходячи з туристичного потенціалу Сколівщини та досвіду функціонування агросадиб, котеджів, готельно-ресторанних комплексів, сучасної спрямованості підприємств і установ – партнерів базових суб'єктів, вона була означена як етнографічно-екологічна.

Етнографічна складова кластеру забезпечується:

- бойківським інтер'єром у садибах та котеджах («Надія», «Тустанське Підгороддя», «Орестіна», «Зелемін», «Швагри») та етнографічно облаштовані зони відпочинку (садиба «У Іринки»);
- традиційними бойківськими стравами у більшості садиб, котеджів та готельно-ресторанних комплексів («Вівчарик», «Калина», «Золота форель»);
- організацією традиційних свят – Різдвяні свята, вечорниці («У Іринки», «Калина», «Швагри»);
- залученням до заходів дозвілля місцевих музик та ансамблів («Фіглярі», «Плай», «Бойківські Батяри»);
- забезпеченням представлення традиційних ремесел та виробів (вироби з дерева народного майстра Ю. Геча, вишивки з с. Тухля), а також традиційних занять (наприклад, бджільництво з елементами апітерапії);
- ознайомлення та дегустація традиційних гірських продуктів – гірський мед і чаї (ТМ «СОК «Бескид»);
- краєзнавчо-етнографічними музеями (адміністративний будинок НПП «Сколівські Бескиди», експозиція заповідника «Тустань», Музей писанки в Орявчику);
- організація регіональних і локальних фестивалів і народних святкувань (історико-культурного плану – «Тустань», культурно-етнографічного плану «Сколе-Фест», «Бойківські фестини»).

Етнографічна складова пропонованого агротуристичного продукту кластеру «Бойківські газди» передбачає активну співпрацю її учасників. Так, розважальні заходи у вигляді бойківських вечорниць у комплексі «Калина» (с. Тухля) відбуваються за активно



участі власників садиб, що супроводжують туристів на дійство, та місцевих етнографічних ансамблів. На літо 2018 року у селах кластеру заплановані бойківські фестивалі, що фінансуватимуться у рамках міжнародного проекту Програми добросусідства Польща – Україна – Білорусь і реалізовуватимуться за активної співпраці органів місцевого самоврядування, власників садиб, котеджів та готельно-ресторанних комплексів, а також музичних колективів.

Кластером пропонується для туристів широкий спектр занять екотуристичного типу та можливість скуштувати екологічно вироблену продукцію. Для гостей місцевих садиб пропонуються екскурсії до природничих атракцій національного природного парку «Сколівські Бескиди»: водоспади, скелі і скельні комплекси, гірські вершини, зимове відвідування зубрів, демонстрування пралісів. Працівниками парку розробляються спеціальні екскурсійні пізнавальні програми, облаштовуються місця відпочинку та забезпечуються кінні заняття. Інформаційно-рекламні матеріали з рекреаційно-туристичними пропозиціями парку планується розміщати у власників агроосель та готельно-ресторанних комплексів. В обслуговуванні туристів, які обирають пропозиції національного природного парку, широко задіяні місцеві підприємці, які надають транспортні послуги.

Важливою складовою пропозицій новоствореного кластеру «Бойківські газди» є відвідування і споживання продукції місцевих фермерів і домогосподарств. Зокрема, у селі Тухля у 2018 році реалізується проект «Козяча ферма» з можливістю дегустації вироблених продуктів (молоко, сир), а у селі Труханів існує можливість придбати і дегустувати різноманітні сири з коров'ячого молока.

Одночасно значні можливості на території кластеру існують для демонстрації ведення сталого лісового господарства: розсадники з різними лісовими культурами та декоративними рослинами, лісові дороги нової генерації. Ці атракційні сільсько- і лісгосподарські об'єкти стануть складовими агротуристичних маршрутів, які пропонуватимуться відвідувачам території кластеру (північна частина Сколівщини).

Доповнюватимуть етнографічно-екотуристичну спеціалізацію кластеру сільського туризму «Бойківські газди» туристичні

пропозиції, пов'язані з краєзнавчими екскурсіями: «До наскельної дерев'яної фортеці Тустань», «Дерев'яна архітектура Бойківщини», «Розвиток лісової галузі на Бойківщині».

Значні можливості для інформування про діяльність кластеру та рекламу агротуристичних пропозицій пов'язані зі створенням Сколівського туристично-інформаційного центру на базі палацу Гределя (спільний проект Сколівської районної Ради, Львівського інституту економіки і туризму та Бидгощського економічного університету, Польща). Одночасно для кластеру сільського туризму «Бойківські газди» передбачено створення власного інформаційного сайту.

Важливим є питання фінансово-матеріальної та інвестиційної підтримки новоствореного кластеру. На інформаційно-рекламну діяльність кластеру передбачено використання коштів, отриманих від членських внесків учасників. Місцеві органи влади, у першу чергу Сколівська районна Рада, фінансуватиме проекти, пов'язані з розвитком атракцій та інфраструктури (селище майстрів у с. Тухля, туристично-інформаційний центр у Сколе). Значні можливості для організаційно-матеріальної підтримки має кластер в рамках реалізації на Сколівщині низки міжнародних проектів туристичного та етнографічного плану.

АГРОЕКОТУРИСТИЧНИЙ КЛАСТЕР «ГОСТИННА БОЙКІВСЬКА ДОЛИНЩИНА»

Бойківське селище Вигода притулилося при злитті гірських річок Мізунки та Свічі в зеленому серці Українських Карпат. У XIX ст. Вигоду заснували серед пралісового безбережжя заради нечуваної вигоди масової лісозаготівлі. У XXI ст. основну вигоду мешканцям цього унікального селища обіцяє приносити сільський зелений туризм. «Двигуном» кластеру сільського туризму нині є популярний туристичний проект – Карпатський трамвай. Взаємодоповнювальне кластерне поєднання унікального екоекскурсійного маршруту атракційною вузько-колією вглиб Карпат із не менш атракційними гастрономічною й нічліжною базою селища, витриманими в автентичному бойківському етностилі – це «класичний рецепт» сталого етно- і екозорієнтованого розвитку кластеру сільського туризму.

Під час реалізації проекту Спілки СЗТ України «Сільський зелений туризм – від роз'єднаних садіб до кластерів» громада селища Вигода на Долинщині проявила активність щодо створення кластеру сільського туризму. За задумом ініціативної групи зі створення кластеру цей кластер просторово повинен охоплювати передгірське селище Вигоду та прилеглі села південної частини Долинщини. З точки зору туристичної привабливості ця територія відома завдяки лісовій вузькоколіїці Вигода – Мізунь, що забезпечує природничі екскурсійні поїздки.

2017 році у Вигоді відкрито музей вузькоколіїчки «Спадщина» з сучасною екологічною та краєзнавчою експозицією. Це сприяло посиленню зацікавленості туристів до відвідування, особливо освітніх груп, цього атракційного об'єкту. На даний час вузькоколіїчка разом з музеєм стали туристичною візитівкою передгірської Долинщини.

Одночасно Вигодська туристична місцевість характеризується активним розвитком мережі агросадіб. На даний час тут функціонує 5 агросадіб, що пропонують послуги з нічлігу, харчування і дозвілля.

Місцевим осередком сільського туризму розроблено тематичні і краєзнавчі маршрути для відвідувачів. Ця місцевість сприятлива для розвитку традиційного і екологічного сільського і лісового господарства з виробництвом гірського меду, карпатських чаїв, ужиткових виробів з дерева. В останні роки місцеві підприємці розширили пропозиції для екскурсійних груп та індивідуальних відвідувачів цієї місцевості. Успішно функціонують спеціалізовані заклади регіональної кухні (корчми, медівні), сувенірні лавки, місця реалізації локального продукту (медових виробів, карпатських чаїв, конфітурів).



Як експерти оцінили потенціал та спеціалізацію послуг туризму майбутнього кластеру?

Зацікавленість у створення місцевого агроекотуристичного кластеру у Вигоді та прилеглих селах проявили у першу чергу власники агроосель, особисті селянські господарства, підприємці з виготовлення традиційної сільськогосподарської продукції, влас-

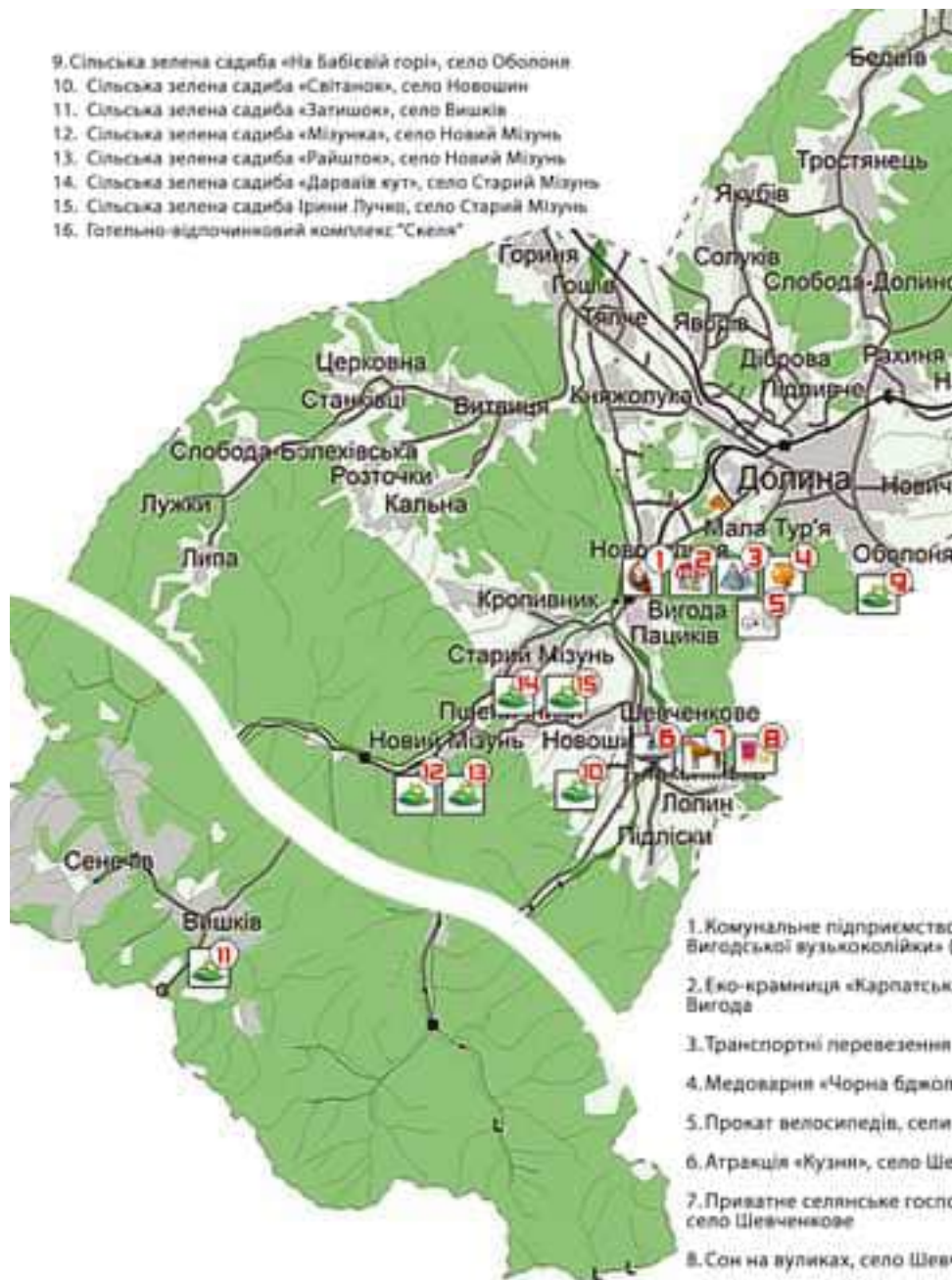


ники закладів регіональної кухні та закладів культури. Особлива роль в об'єднанні учасників і просуванні кластерної туристичної ініціативи належить місцевому осередку сільського туризму, музею вузькоколійки «Спадщина» та місцевим органам самоврядування (Вигодській селищній Раді та Долинській районній Раді).

Кластер агроекотуристичного типу у Вигоді знаходиться на етапі становлення. До його складу, окрім селища Вигода, входять села Старий і Новий Мізунь, Шевченкове і Кропивник. За участю експертів проекту Спілки СЗТ України було проведено робочі збори учасників кластеру. На цих зборах детально розглянуто наявні ресурси щодо формування кластеру, його можливу спеціалізацію та обрано керівні органи кластеру.

У цілому, майбутній кластер агроекотуристичного типу у Вигоді включатиме власників агроосель, виробників екологічної сільськогосподарської і лісгосподарської продукції, місцевих підприємців з надання послуг харчування та дозвілля, а також представників комплексу «вузькоколійка – музей «Спадщина» і органів місцевого самоврядування.

Ця кластерна ініціатива повинна бути сприятлива для розвитку таких туристичних занять: сільський відпочинок в агрооселях, екологічний туризм (природничі мандрівки вузькоколією та екоосвітні заняття в музеї «Спадщина»), гастрономічний туризм з відвідуванням закладів з традиційною бойківською кухнею, активні форми туризму – піший, велосипедний та кінний.





КТ «Центр спадщини Вигодської вузківщинки» (call center)
Тел.: 0968093222; 0985265790
Андрусак Сергій Ярославич
Адрес: смт. Вигода
вул. Д.Галицького, 66
e-mail: info@vuhoda.com.ua



Пам'ятка природи загальнодержавного значення «Скеля Довбуша», це унікальний скеляний комплекс, розташований за 3 км від с. Бубище Волинської міської ради на території Поліського регіонального ландшафтного парку



Лудякий Тарас – вело прокат
смт. Вигода
Доліньський район
Тел.: 0501545502

Еко-краєвиди «Карпатський колорит»
Тел.: 0 66 138 22 19; 095 072 37 20
Шторен Володимир Богданович
смт. Вигода вул. Д.Галицького, 45
Краєвиди «Карпатський Колорит»
(в приміщенні ТЦ «Статус»)
E-mail: shor@carpathian-bevor.in.ua



Медоварня «Чорна Бджола»
Іваниця Олександра Любомирівна
Тел.: 0681483426; 0967524626
Івано-Франківська область,
Доліньський р-н,
смт. Вигода,
вул. Данила Галицького, 48



Атракція «Кузня»
Гавриш Володимир Васильович
Тел.: 0956423711
Доліньський район
с. Шевченкове
вул. Клементина Поліщак, 3



Приватне селянське господарство
«Міні-ферма»
Яковенко Ілля Сергійович
Тел.: 0509730788
Адреса: 77556
с. Шевченкове
вул. Купальників, 50



«Сон на вулиці»
Гушлявський Микола Михайлович
Тел.: 0503386727
Адреса: 77556
Доліньський район
с. Шевченкове
вул. Шевченка, 70



НА ПІВДЕННОМУ ЗАХОДІ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ:

ЯКА МЕТА АГРО-ЕКОЛОГО- РЕКРЕАЦІЙНОГО КЛАСТЕРУ «ФРУМУШИКА-НОВА»?



Об'єднання економічних інтересів учасників кластеру для зміцнення їхнього потенціалу та досягнення більш високих показників господарської діяльності, створення правових, організаційних, економічних, технічних і технологічних умов для сталого розвитку підприємництва в Україні та її громадах, сприяння реалізації кластерних ініціатив у Тарутинському районі, Одеській області, Україні та інших державах, зміцнення конкурентоспроможності учасників кластеру та економіки громад, впровадження нових форм і моделей господарювання та організації підприємницької діяльності.

ХАРАКТЕРИСТИКА ТА ЛОКАЦІЯ:

- південний захід Одеської області, Тарутинський район;
- сільський периферійний район, що розташований обабіч основних магістралей (Одеса-Ізмаїл-Рені), на значній відстані від основних ділових центрів (від Одеси 170 км та 50 – 70 км від траси), а також рекреаційних та приморських зон;
- степові (сухо-степові) ландшафти;
- територія має певні ознаки депресивності;
- на кордоні з Молдовою, прилеглі території якої також можна віднести до депресивних;
- основна галузь – сільське господарство з культивуванням основних с/г культур (зернові, олійні та інші монокультури);
- посушливий клімат (дефіцит вологи), зона ризикованого землеробства.

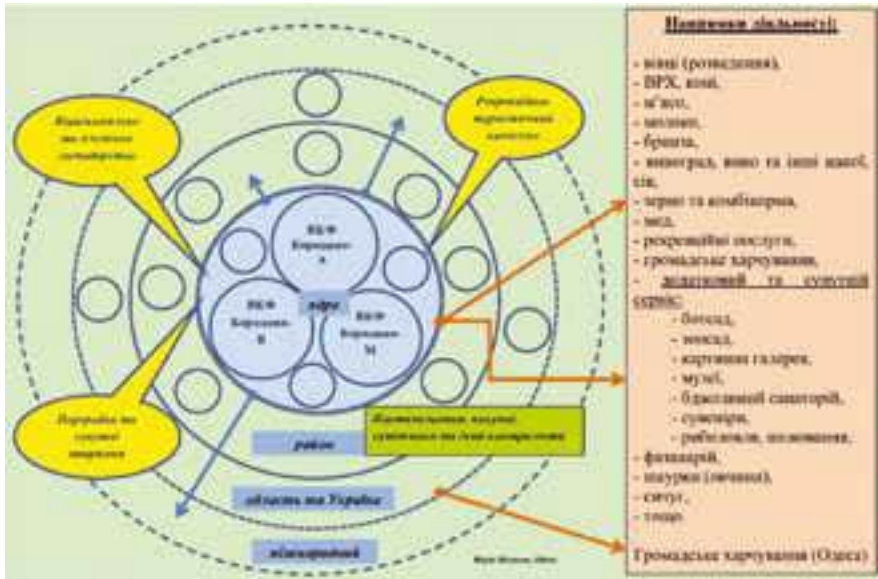


Гранітний пам'ятник вівчарю визнано найвищою у світі скульптурою і занесено в Книгу рекордів Гіннеса



Що є ядром кластеру, що виробляє ключові продукти та послуги?

Ядром Кластеру є комплекс етнографічного, зеленого та сільського туризму «Фрумушика-Нова». За своєю суттю Кластер охоплює такі взаємопов'язані напрямки – економіку, виробництво та переробку аграрної продукції, туризм у селі, людський розвиток



Модель АГРО-ЕКОЛОГО-РЕКРЕАЦІЙНОГО КЛАСТЕРУ «ФРУМУШИКА-НОВА»

та питання дбайливого ставлення до довкілля як основи українського села і аграрного виробництва, краще планування розвитку сільських територій в Україні.

Туристичною підвалиною цієї кластерної ініціативи є атракційні та нічліжно-гастрономічні об'єкти: історичне село XIX – початку XX століть (краєзнавчий музей просто неба), зоокуточок, гостьові будиночки, готель, шинок, конференц-зал, оздоровчі та розважальні заклади.

Тут проводяться екскурсії на фазанарій і вівцеферму, до зоокутка. Серед інших пропонувані туристично-рекреаційних занять: рибальство, полювання, фотосафарі, бізнес-зустрічі. Кластер орієнтований на локальний, регіональний та національно-міжнародний рівні співпраці за основними напрямками діяльності.

Рішенням Одеської ОДА Тарутинський район визначений пілотною територією для реалізації проекту «Агро-еколого-рекреаційний кластер «Фрумушика-Нова», затверджено відповідний план заходів щодо його реалізації, зареєстрована аналогічна громадська спілка.

ПРО ФОРМУ ЗАХИСТУ ЧЛЕНІВ СПІЛКИ СЗТ УКРАЇНИ ТА ЇЇ СИМВОЛІКУ



З якою метою розроблено положення про форму захисту членів Спілки СЗТ України?

З метою реального забезпечення соціальних прав і гарантій членів Спілки, роз'яснення ролі і завдань Спілки в сучасних умовах щодо правового захисту, форму захисту власників садиб сільського зеленого туризму – членів Спілки.



Що може очікувати власник садиби-член Спілки СЗТ України?

- роз'яснення ролі та завдань Спілки в сучасних умовах щодо правового захисту її членів;
- роз'яснення та правильне застосування, неухильне дотримання та запобігання невиконанню вимог законодавства, інших нормативних актів членами Спілки;
- доступ до інформування про права і свободи, порядок їх реалізації та відновлення у разі їх порушення, а також порядок оскарження рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових і службових осіб;
- про правильне застосування в Спілці нормативно-правових актів та інших документів,
- правову допомогу в процесі створення кластерів, освоєння та впровадження сільського зеленого туризму, розміщення споживачів відповідних послуг, а також у здійсненні заходів щодо поліпшення якості продукції, робіт, послуг.



Яка послуга членам Спілки надається на безоплатній основі?

- надання правової інформації;
- надання консультацій і роз'яснень з правових питань;
- надання допомоги в забезпеченні доступу особи до вторинної правової допомоги та медіації.
- подання звернення про надання одного з видів правової допомоги до адресу Спілки або «Гарячу телефонну лінію».

Кожен член Спілки, який отримав сертифікат члена Спілки, сертифікат категоризації садиби «Українська гостинна садиба» про чинність яких підтверджено у реєстрі членів Спілки, має право отримати логотип «Під захистом Спілки СЗТ України» та розмістити його на власній присадибній території.



Правила використання логотипу «Під захистом Спілки СЗТ України» передбачені Положенням про використання логотипу та сертифікатів категоризації садиб Всеукраїнської громадської організації «Спілка сприяння розвитку сільського зеленого туризму в Україні».



Про використання логотипу, знаків та сертифікатів
(далі – символіка) Спілки СЗТ України

- порядок розроблений з метою забезпечення захисту інтересів Спілки СЗТ України та її членів від недобросовісного використання логотипу та сертифікатів Спілки СЗТ України;
- символіка Спілки забезпечує та просуває якість надання послуг у сфері сільського зеленого туризму членами Спілки. До послуг у сфері сільського зеленого туризму членів Спілки входить: розміщення у приватному будинку (далі – «садиба») членом Спілки туристів, надання харчування, організації дозвілля і заходів, пов'язаних з використанням майна особистого селянського господарства чи фермерського сімейного господарства, ознайомлення з місцевими звичаями та традиціями гостинності;
- основна мета символіки Спілки – посилити попит на послуги сільського зеленого туризму серед вітчизняного та зарубіжного споживача шляхом популяризації садиб членів Спілки та самої Спілки, підвищити конкурентоспроможність агротуристичного сектору та його ключових гравців з метою стимулювання його соціально-економічного розвитку за допомогою такої символіки, яка створює та покращує позитивний імідж садиб членів Спілки та в цілому сільського зеленого туризму;
- для членів Спілки, які локаційно розташовані по всій території України символіка є важливою можливістю посилити взаємодію з потенційними споживачами та зарекомендувати себе на ринку як конкурентоспроможного гравця, який надає якісні та гарантовані послуги.

- для споживачів, гарантує, що всі послуги, що надаються членами Спілки під символікою Спілки відповідають стандартам Спілки та загальноприйнятим критеріям високої якості.
- **символіка Спілки** має важливу комунікативну функцію відносно споживачів. Вона допомагає відрізнити стандартизовану Спілкою послугу, яка є частиною ініціативи Спілки, від інших несертифікованих аналогічних послуг. З огляду на це, цінності, які можна побачити через **символіку**, дуже важливі і відповідають критеріям якості, що перевіряються під час стандартизації інспекторами (аудиторами) Спілки.



Хто має право використовувати символіку Спілки СЗТ України?

Право на використання **символіки Спілки** надається членам Спілки, за умови виконання наступних вимог:

- дійсне членство у Спілці, яке підтверджується сертифікатом члена Спілки та Реєстром членів Спілки на сайті Спілки www.greentour.com.ua;
- ведення особистого селянського чи фермерського сімейного господарства (далі «господарства») у сфері сільського зеленого туризму;
- наявність чинного сертифікату стандарту «Українська гостинна садиба» будь-якого рівня;
- наявність чинного сертифікату програми «Зелена садиба».



Де може використовувати символіку член Спілки?

- **Символіка** може бути використана членами Спілки на бланках своїх господарств, транспортних засобах, на фасаді садиб, виробах і друкарській продукції рекламного характеру;
- Члени Спілки можуть використати **символіку Спілки** поруч з власним логотипом.



Де не дозволяється використовувати символіку, вносити зміни та передача прав на використання?

- Символіка Спілки не може бути використана на товаророзпорядчих, транспортних і фінансових документах.
- внесення змін і доповнень в символіку Спілки, його спотворення і передача прав на їх використання третім особам не допускається.
- члени Спілки повинні добросовісно використовувати символіку Спілки, її використання не повинне бути шкідливим і не повинне шкодити іміджу Спілки.




Які законодавчі вимоги та наслідки?

- Спілка не несе відповідальність за збитки, заподіяні споживачам членами Спілки – незалежно від юридичної підстави, включаючи цивільно-правовий делікт;
- Спілка не несе відповідальність в разі завдання шкоди життю і здоров'ю людини або нанесення тілесних ушкоджень споживачам послуг під символікою Спілки.
- незаконне використання або підробка символіки Спілки тягне за собою цивільну або кримінальну відповідальність у відповідності із законодавством України.

БРЕНДИНГ та МАРКУВАННЯ ГО «Спілка СЗТ України»





 Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Confederation

Federal Department of Economic Affairs,
Education and Research EAER
State Secretariat for Economic Affairs SECO



USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE



На обкладинці використані зображення господарств: **Л.ЛЮХИМЕНКО** (Дніпропетровська обл.), **В.ХОМИ** (Закарпатська обл.), **Н.ТИХОНОВОЇ** (Запорізька обл.), **О.ЛИСИЦІ** (Львівська обл.), **Є.СЕМЕНКОВА** (Миколаївська обл.), **В.ЧЕПУРНОЇ** (Черкаська обл.).



ГО «СПІЛКА СІЛЬСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ УКРАЇНИ»

Для листів: 04209, м.Київ, а/с 4

e-mail: vgt951@gmail.com; 01121961t@gmail.com; ira_okolovych@ukr.net

веб-сайт: www.greentour.com.ua

тел.: +38 067 252 10 12, +38 050 543 26 21, +38 073 043 88 43

